

Spoedeisende hulp bieden: verplicht of niet?

Je bent als derdejaars geneeskundestudent op weg naar je werkgroep. Wachtend op de bus zie je een man naar zijn borst grijpen en neervallen. Wat nu? De lessen spoedeisende hulp schieten door je hoofd en je denkt: nu zou ik iets moeten doen, want ik studeer geneeskunde. Florence de Man, Deepak Balak, Shyama Tetar, Chantal Zevenbergen.

Elke Nederlandse burger heeft volgens onze wet een hulpplicht. Dit houdt in dat het strafbaar is om iemand die in levensgevaar verkeert niet te helpen. Hierop bestaan natuurlijk uitzonderingen, want men gaat er niet van uit dat je je eigen leven of dat van andere omstanders riskeert voor de persoon in nood. 'Hulp' is een breed begrip; niet elke burger zal bijvoorbeeld in staat zijn om hartmassage toe te passen. De minimale hulp die je een medeburger moet leveren, is hulp inroepen, bijvoorbeeld door 112 te bellen.

Wetten

Artikel 255 Wetboek van Strafrecht: in hulpeloze toestand brengen of laten

Artikel 450 Wetboek van Strafrecht: niet helpen van personen in levensgevaar

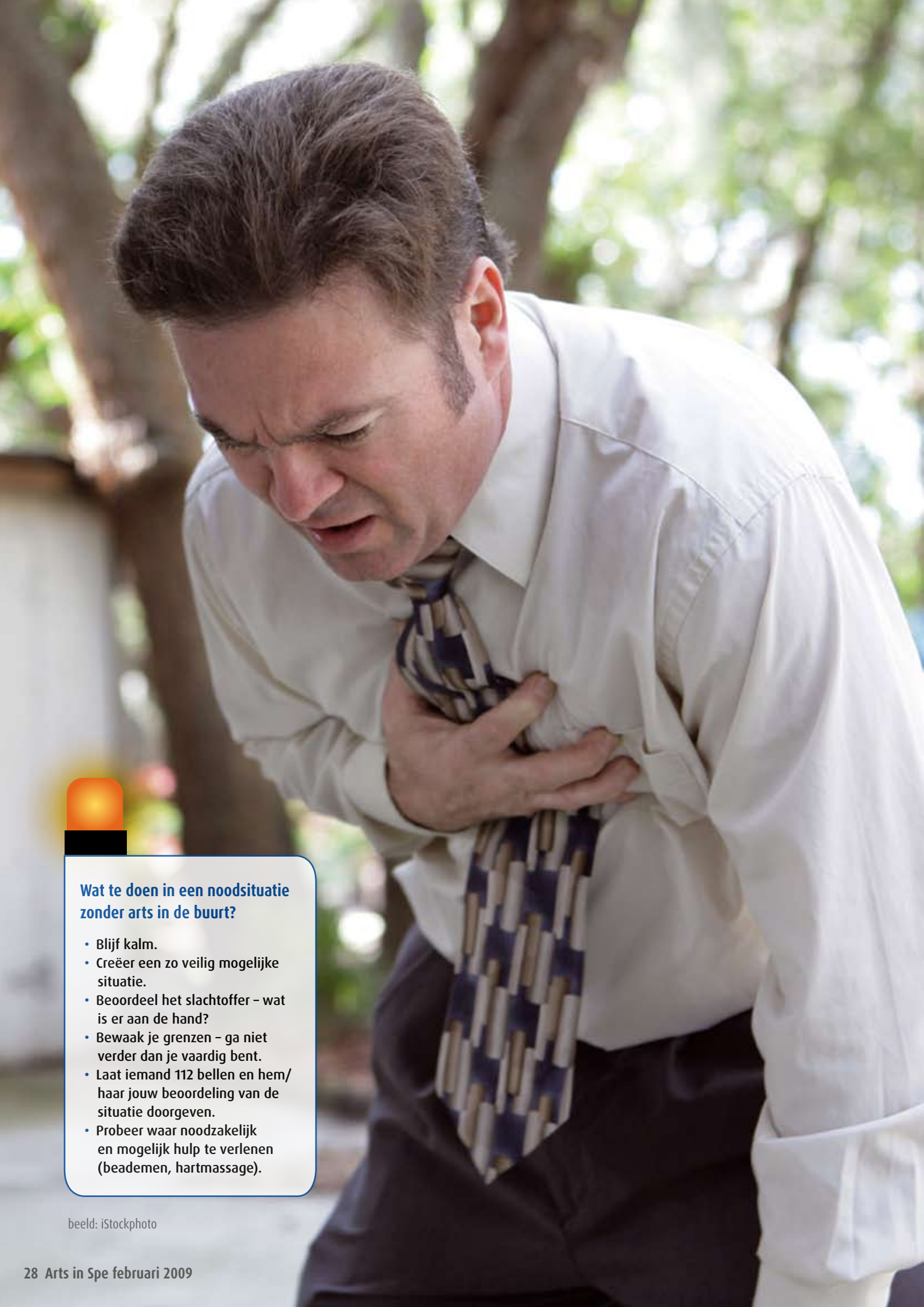
Artikel 47 Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG): werking via tuchtnormen en tuchtcolleges.

Arts in vrije tijd

En een arts? Een algemeen probleem is dat veel artsen niet vaak in aanraking komen met spoedeisende hulpverlening en zichzelf hierin niet voldoende bekwaam achten. Toch wordt van een arts meer verwacht. Verkeert iemand in acuut levensgevaar, dan dien je als arts voor zover mogelijk eerste hulp te bieden. Het maakt niet uit hoeveel ervaring je hebt met hulpverlening. Een trauma-arts zal hoogstwaarschijnlijk vaardiger zijn in deze situatie dan een schouwarts. Maar beiden dienen mensen in nood zo goed mogelijk te helpen. Wordt er dus een beroep op je gedaan in je vrije tijd, dan ben je verplicht hierop in te gaan, hetzij door de hulp zelf te verlenen, hetzij door ervoor te zorgen dat iemand anders, zoals een andere arts, die hulp biedt. In dat laatste geval is het belangrijk om in de gaten te houden of die andere persoon daadwerkelijk voldoende hulp biedt en snel genoeg ter plaatse is. Aangezien het verzoek tot hulp aan jou was gericht, ben jij namelijk verantwoordelijk.

Hulpplicht verzaakt

Als burger kun je worden veroordeeld op basis van twee artikelen uit het Wetboek van Strafrecht (zie *kader Wetten*). Als je iemand voor wie je verantwoordelijk bent opzettelijk in een hulpeloze toestand brengt of laat, kun je tot twee jaar celstraf krijgen of een geldboete. Ben je ervan getuige dat iemand in levensgevaar verkeert, help je niet

Wat te doen in een noodsituatie zonder arts in de buurt?

- Blijf kalm.
- Creëer een zo veilig mogelijke situatie.
- Beoordeel het slachtoffer – wat is er aan de hand?
- Bewaak je grenzen – ga niet verder dan je vaardig bent.
- Laat iemand 112 bellen en hem/haar jouw beoordeling van de situatie doorgeven.
- Probeer waar noodzakelijk en mogelijk hulp te verlenen (beademen, hartmassage).

beeld: iStockphoto

Resultaten KNMG Studentenenquête 2008

Ben je op de hoogte van de wettelijke eisen met betrekking tot het verlenen van spoedeisende hulp die aan het einde van de opleiding gelden?

40% ja
60% nee

Denk je dat je als medisch student een spoedeisendehulpplicht hebt in medische noodsituaties?

78% ja
22% nee

en gaat deze persoon vervolgens dood, dan kun je worden veroordeeld tot drie maanden celstraf of een geldboete. Als arts kun je ook nog worden beoordeeld op basis van de Wet BIG (Beroepen Individuele Gezondheidszorg). Dit gebeurt via de tuchtrechter, die beoordeelt of je als arts hebt gehandeld zoals mag worden verwacht van een gemiddeld bekwame arts. De maatregelen die de

Aan een arts worden meer eisen gesteld dan aan een 'gewone' burger

tuchtrechter kan treffen, variëren van een waarschuwing tot doorhaling van de inschrijving als arts in het register. Zo'n procedure overkwam een arts die doorreed na ooggetuige te zijn geweest van een ongeluk (zie *kader* Tuchtrectuitspraken).

En de geneeskundestudent?

Bijna 80 procent van de respondenten van de jaarlijkse enquête van het Studentenplatform meende dat zij een hulpplicht hebben in noodsituaties (zie *kader* KNMG-enquête). Als geneeskundestudent ben je net als elke andere burger verplicht om hulp te bieden. Omdat je studeert, heb je nog niet de verantwoordelijkheden en verplichtingen van een arts. Het is echter goed om je te realiseren dat je vanaf de dag dat je écht arts bent, wel deze verplichtingen hebt. Daarnaast heb je als geneeskundestudent misschien minder kennis en ervaring in een noodsituatie dan een arts, maar hoogstwaarschijnlijk wel veel meer dan de andere omstanders van de situatie waarvan jij getuige bent. Ook weet je als geneeskundestudent juist goed waar je kennis en vaardigheden nog tekortschieten. Vanuit dit perspectief weet je goed wat jouw

Tuchtrectuitspraken

19 juni 2007 (06118), Regionaal Tuchtcollege Amsterdam:

Arts rijdt door na ongeluk (Medisch Contact 42/2007: 1737)

28 juni 2007 (2006/266), Centraal Tuchtcollege:

Geen dienst, wel hulpplicht (Medisch Contact 38/2007: 1560)

www.tuchtcollege-gezondheidszorg.nl

grenzen zijn; in een noodsituatie is het voor slachtoffers en omstanders vaak prettig als je dit uitspreekt. Voor hen is het (vaak) de eerste keer dat ze in zo'n situatie belanden. Voor jou is het de eerste échte keer, maar je hebt er wel al meerdere keren over nagedacht, bijvoorbeeld tijdens college of in een rollenspel. Door de leiding te nemen en aan te geven wat jouw grenzen zijn (qua kennis en vaardigheden), breng je rust in de situatie en kun je zorgen dat het slachtoffer zo snel mogelijk de juiste zorg krijgt.

Kortom, aan een arts worden meer eisen gesteld dan aan een 'gewone' burger. Als student kun je maar beter voorbereid zijn. Gezien dit appel op (bijna-)artsen pleit het Studentenplatform voor een halfjaarlijkse vaardigheidstraining in (ten minste) reanimeren. *Ais*

Meer informatie:

studentenplatform@fed.knmg.nl

Bijna afgestudeerd? Blijf jezelf informeren. Word Basic-lid

Je bent (bijna) basisarts. Jij trots. Wij ook. Want de federatie KNMG heeft een lidmaatschap speciaal voor jou als (pas) afgestudeerde basisarts: het Basic-lidmaatschap.

Dus ben jij basisarts en al dan niet in afwachting van een opleidingsplek? Meld je dan snel aan

voor dit lidmaatschap voor de duur van maximaal drie jaar. Het eerste jaar betaal jij hiervoor slechts € 75! Ben je nog niet afgestudeerd als basisarts, dan kan je je interesse vast online doorgeven.

Surf snel naar het aanbod op www.knmg.nl/basic om te zien wat je allemaal voor dit bedrag krijgt.

Kennis & Co

Domme coassistenten of gefrustreerde artsen?

Is het werkelijk zo erg gesteld met het kennisniveau van coassistenten als wordt beweerd? De medische wetenschap verdubbelt zo'n beetje elke dag, dus het is ondoenlijk om alles te weten, zeggen medisch specialisten. Maar ook: 'Ze mogen best wat harder werken.' Merel

Lambregts, Maurits Buiten, Lidewij Warris

Hoe lang het duurt verschilt per faculteit, maar voor iedere geneeskundestudent is het onvermijdelijk: coschappen. De bachelorjaren spelen zich vooral in de bibliotheek en collegebanken af. Hoeveel je in deze tijd ook met je neus in de boeken hebt gezeten, kritiek zul je krijgen. 'Vroeger wisten coassistenten véél meer.' Dat is

één van de favoriete uitspraken van specialisten als het om coassistenten gaat; ze zijn enthousiast en gespreksvaardig, maar hebben in de ogen van velen een duidelijk gebrek aan medische kennis. Niet alleen de medisch specialist is deze mening toegedaan, ook een groot deel van de medisch studenten vindt dat hun kennisniveau niet toereikend is.¹ Het KNMG Studentenplatform was benieuwd naar de mening van medisch specialisten die zijn betrokken bij het onderwijs: is er daadwerkelijk een gebrek aan kennis bij de coassistenten of leggen artsen de lat te hoog?

Inhaalspurt

Professor Kuks is neuroloog te Groningen en auteur van het boek *Klinische neurologie*. Daarnaast is hij curriculum-coördinator en actief in onderzoek naar onderwijs. Zijn eigen kennis beoordeelt hij 'niet met een negen'. 'Er is altijd nog zo veel meer te weten. Het is onmogelijk alle kennis te bezitten.'

Professor Zwierstra, voormalig prodecaan onderwijs bij het UMCG in Groningen en kinderchirurg, deelt deze mening. 'De hoeveelheid medische wetenschap verdubbelt bij wijze van spreken elke dag.' Volgens hem lijkt het alsof coassistenten vroeger meer wisten, want met de beperktere hoeveelheid kennis was het toen makkelijker om 'alles' te weten. Dat die tijd voorbij is, lijkt enerzijds frustrerend, maar ergens is het ook een geruststelling dat alwetendheid van coassistenten niet kan en mag worden verlangd. Er is echter een duidelijk verschil tussen 'niet alles' en 'te weinig'. Waar ligt de grens?

Kuks geeft de kennis van de geneeskundestudent een zeven. Ruim voldoende dus. Dr. De Meijer, internist en actief betrokken bij het onderwijs in Leiden, vindt ook dat

beeld: Getty Images

het erg meevalt met het gebrek aan kennis. Met name in het derde jaar en tijdens de coschappen, wanneer studenten enthousiast worden, ziet hij een inhaalspurt.

Duitsland

Hoe belangrijk is die kennis nu eigenlijk? Heel erg belangrijk, volgens Zwierstra. 'Maar belangrijker nog is blijven leren. Wat je leert in de basisopleiding is slechts de basis waarop je verder moet borduren.' In het buitenland ligt veel meer nadruk op kennis. Volgens prof. Kuks is de kennis van studenten in Duitsland bijvoorbeeld beter. Maar dat maakt hen nog geen betere artsen. Of, zoals volgens Zwierstra Duitse artsen over de kennis van Groningse coassistenten opmerken: 'Als ze een enkeldistorsie tegenkomen, weten onze Duitse studenten daar meer over, maar de volgende dag weet de Groningse student alles wat er te weten valt van het betreffende ziektebeeld.' De huidige curricula besteden veel aandacht aan een actieve rol van studenten in het verkrijgen van kennis. Dat lijkt zijn vruchten af te werpen, maar een zekere hoeveelheid parate kennis blijft uiteraard noodzakelijk. De Meijer legt een belangrijk deel van de verantwoordelijkheid daarvoor bij de student zelf, maar ontziet de faculteit niet: 'Als we zouden klagen over onze studenten, moeten we ons dat zelf ook aantrekken. Ze zijn immers het product van ons onderwijs.'

Zweet op de rug

Het zwaartepunt van de studie geneeskunde ligt allang niet meer bij het louter vergaren van kennis. Communicatieve vaardigheden en de attitude zijn veel belangrijker

geworden voor een dokter. Onderwijs in deze vaardigheden neemt aanzienlijk meer tijd in het curriculum in. Het is niet makkelijk een goed evenwicht tussen de verschillende competenties te vinden. 'Misschien is de balans niet perfect, maar wel beter dan vijftig jaar geleden', aldus Zwierstra.

Volgens hem is de inzet van de student de belangrijkste factor in het verwerven van medische kennis. 'Ze mogen best wat harder werken. Het zweet moet op de juiste rug staan en dat is die van de student.' Toen hij nog blokcoördinator was, klopten er regelmatig studenten op zijn deur om een tiende punt bij hun 5,4 te praten. Bij Zwierstra maakte je geen kans. 'Ik wil een acht aan mijn bed, geen zes.' Hij vergelijkt de faculteit met een groot warenhuis. Alle kennis en verdieping is aanwezig, ook keuzevakken, capita selecta en *honours classes*. De student kan kiezen en kopen en rekt op de etage af. Studenten zouden meer extracurriculaire activiteiten kunnen kiezen. Het enthousiasmeert en zet aan tot verdere verdieping van de kennis.

Shoppen

Volgens het KNMG Studentenplatform is een rondleiding door dit warenhuis geen overbodige luxe. Waar kun je aankloppen als je iets buiten het reguliere curriculum wilt doen, wat zijn de mogelijkheden? Uiteraard moeten faculteiten ook voor de studenten die niet van shoppen houden, genoeg vakinhoudelijke kennis aanbieden. Zowel extracurriculair als binnen het reguliere programma is kwaliteit van essentieel belang. 'Colleges moeten leuk zijn', aldus Kuks. Het lijkt een open deur, maar lang niet altijd is het onderwijs echt interessant. Een goede docent stimuleert studenten om zelf op zoek te gaan naar kennis.

*'Ik wil een acht
aan mijn bed, geen zes'*

Kortom, de kennis van studenten is een gedeelde verantwoordelijkheid van student en faculteit, waarbij het zwaartepunt bij de student ligt en de faculteiten faciliteren. Aan hen is de taak studenten wegwijs te maken in de enorme diversiteit aan mogelijkheden en kwalitatief en uitdagend onderwijs te bieden. Met de juiste inzet kan uiteindelijk iedere geneeskundestudent met een volle winkelwagen bij de eindstreep komen. *Ais*

Referentie

1. Lambregts M, Warris L, Buiten M. 'Vroeger waren co's veel beter'. Geneeskundestudenten kritisch over eigen kennis. *Medisch Contact* 2009; 64 (8): 337-40.

Nieuw bestuur KNMG Studentenplatform

In januari heeft het KNMG Studentenplatform een nieuw dagelijks bestuur gekregen. De nieuwe voorzitter is **Maurits Buiten** (rechts), coassistent in Groningen. Hij zal het Studentenplatform naar buiten toe vertegenwoordigen. **Lidewij Warris** (links), coassistent in Leiden, neemt de taken van commissaris intern op zich en houdt zich bezig met het reilen en zeilen binnen de KNMG en van het KNMG Studentenplatform. Heb je interesse in het Studentenplatform of vragen, benader dan Lidewij!

De functie van commissaris extern zal worden vervuld door **Ilse Kleine Schaars** (midden), coassistent in Nijmegen. Haar belangrijkste opdrachten: de contacten met de student-leden van de KNMG versterken en de naamsbekendheid van het Studentenplatform vergroten.

beeld: knmg studentenplatform

Activiteiten

Met 11.000 student-leden van de KNMG staan we sterk. Ons streven voor komend jaar is om zo veel mogelijk voor al deze student-leden, onze achterban, te betekenen. Door de jaarlijkse online studentenenquête maken de student-leden over verschillende onderwijsgerelateerde onderwerpen hun mening duidelijk, zodat het platform vervolgens deze mening kan uitdragen.

Ook organiseert het platform twee keer per jaar een openbare vergadering waarvoor alle studenten van harte zijn

uitgenodigd. De avond staat in het teken van discussie over actuele medisch-maatschappelijke onderwerpen. Zo werd afgelopen jaar fel gediscussieerd over de plaats van alternatieve geneeskunde in de opleiding.

Regelmatig publiceren we artikelen in Medisch Contact en Arts in Spe, zoals recentelijk over de bachelor-masterstructuur, burn-out en stagevergoeding voor de coassistent. Over dat laatste onderwerp hebben we samen met de Landelijke vereniging van Artsen in Dienstverband (LAD) een artikel uitgebracht waarmee we flink de landelijke pers hebben gehaald. Dit wordt ook gesteund door het Landelijk Overleg Co-Assistenten (LOCA) en het Landelijk Medisch Studenten Overleg (LMSO); samen zetten we ons in voor de stagevergoeding voor coassistenten.

Daarnaast zijn we bezig met het verwerken van de resultaten van de onlangs gehouden jaarlijkse studenten-enquête. In deze digitale enquête hebben we jullie mening en ervaringen gevraagd over onder andere academische vorming, portfolio, klinische tentaminering en academisch Engels. Op basis van de resultaten van deze enquête zullen wij standpunten formuleren en uitdragen om zo jullie belangen zo goed mogelijk te behartigen. Via Arts in Spe, de halfjaarlijkse nieuwsbrieven en de website www.knmgstudentenplatform.nl houden wij jullie uiteraad op de hoogte van de resultaten van de enquête.

Openbare vergadering

De eerstvolgende openbare vergadering is op donderdag 23 april om 19.00 uur. Tegen die tijd zullen jullie via de nieuwsbrief en posters op de faculteiten erop attent worden gemaakt.

Meer informatie op: www.knmgstudentenplatform.nl.

Vragen

Op onze site kun je meer over het platform lezen. Mocht je vragen en/of opmerkingen hebben, dan kun je ons bereiken via secretarisstudentenplatform@fed.knmg.nl of studentenplatform@fed.knmg.nl. *Ais*

Het KNMG Studentenplatform zoekt jou!

Het KNMG Studentenplatform heeft vacatures voor studenten in Groningen, Leiden, Nijmegen en Amsterdam (UVA en VUmc) die in de preklinische of klinische fase van hun studie zitten.

Versterk je bestuurlijke vaardigheden. Weet wat er speelt bij het beleid rond de geneeskundeopleiding. En oefen via het Studentenplatform invloed uit namens alle geneeskundestudenten. Dit is je kans!

Het KNMG Studentenplatform bestaat uit twee afgevaardigden van elke geneeskundefaculteit en een dagelijks bestuur.

Voor algemene informatie over het platform en om te zien waar we op dit moment mee bezig zijn, kun je kijken op www.knmgstudentenplatform.nl. Vragen kun je mailen naar secretarisstudentenplatform@fed.knmg.nl.

Ben je geïnteresseerd in een functie bij het KNMG Studentenplatform? Stuur dan je motivatiebrief en cv naar secretarisstudentenplatform@fed.knmg.nl. Op basis hiervan word je eventueel uitgenodigd voor een gesprek.